

**การพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2**
**Development of Critical Thinking Skills Packages for Matthayomsuksa 3
Students, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School**

สุพัจนา นามประดิษฐ์¹ นพวรรณ ฉิมรอยลาภ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 2) ศึกษาผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และมีเงื่อนไขตามความสมัครใจของนักเรียน จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 จำนวน 20 ชุด และแบบประเมินแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ใช้ระยะเวลาทดลองจำนวน 20 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) หาผลประเมินแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 และศึกษาผลระดับคุณภาพของนักเรียนจากการทำแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2

ผลการศึกษาพบว่า

1. ได้แบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 จำนวน 20 ชุด ประกอบด้วย 1) การพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น (Fact and Opinion) 2) การพิจารณาข้อมูลที่ลวงให้เข้าใจผิด (Fallacy) 3) การพิจารณาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (Reliability) 4) การพิจารณาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของข้อมูล (Relevance) 5) การพิจารณาความเป็นเหตุเป็นผล (Cause and Effect) 6) การพิจารณาความถูกต้อง (Accuracy) จำนวน 12 ชุด และแบบฝึกเสริมทักษะ ชุดรวมทักษะ “คิดรวบยอดอย่างมีวิจารณญาณ” จำนวน 8 ชุด

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

² อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน

2. นักเรียนส่วนมากมีผลระดับคุณภาพอยู่ที่ระดับ ดีมาก (4) ในชุดรวมทักษะ ชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 3 และ ชุดที่ 5 ถึง ชุดที่ 8

คำสำคัญ: การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การพัฒนาทักษะการคิด

Abstract

The purposes of this research were: 1) to develop critical thinking skills packages for matthayomsuksa 3 students, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School. 2) to study the results of using critical thinking skills packages for matthayomsuksa 3 students, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School. The sample was matthayomsuksa 3 students, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School of the academic year 2015. In the study, 15 students were purposively selected based on their voluntary. The research instruments were critical thinking skills packages for matthayomsuksa 3, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School 20 exercises and assessment of critical thinking skills packages for matthayomsuksa 3 students, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School. The trial was implemented for 20 hours. Data were analyzed by the Item Objective Congruence (IOC) for the assessment of critical thinking skills packages for matthayomsuksa 3, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School.

The results of this research were found as follows:

1. Twenty exercises of critical thinking skills packages for matthayomsuksa 3, Bodindecha (Sing Singhaseni) 2 School were created. They composed of 12 exercises namely Fact and Opinion, Fallacy, Reliability, Relevance, Cause and Effect, Accuracy and including 8 exercises of Blend skills

2. Most students were at a very good level of quality (4) in Exercise 1 to 3 and Exercise 5 to 8.

Keywords: Critical Thinking, Development of Critical Thinking Skills

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลง มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการที่เทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว การพัฒนาของเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้เราสามารถติดต่อกันได้ทั่วโลก โดยสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว ฉะนั้นเราจึงควรเตรียมพร้อมรับมือกับการ

เปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน การดำเนินชีวิตมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงควรรู้จักการคิดวิเคราะห์ แยกแยะ และใช้วิจารณ์ญาณในการตัดสินใจอย่างเหมาะสมในการรับข้อมูลข่าวสารต่างๆ

การพัฒนาให้มีคุณภาพทางด้านความคิด ควรมุ่งไปที่การจัดการศึกษาเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การพัฒนาคนในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดปัญหา คือ บุคคลไม่รู้จักตนเอง ไม่เข้าใจสภาพแวดล้อมที่ดีพอ ขาดทักษะการคิด การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และไม่สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆ ได้ (คำเพียร จันทน์แสน, 2553: 1) ฉะนั้นการศึกษาจึงช่วยปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักการตัดสินใจและรู้จักการไตร่ตรองอย่างเหมาะสม ดังนั้นการพัฒนาการคิดให้แก่ นักเรียนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญมาก

การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ รวมถึงครูผู้สอนต้องให้ความสำคัญสอดแทรกการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณให้นักเรียน เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน การพัฒนาความคิดเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนาให้กับนักเรียนเพราะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Thinking) คือ ความสามารถในการคิด การรับรู้ การคาดคะเน การตัดสินใจ และการใช้เหตุผลเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมหรือความต้องการของตนเอง เมื่อนักเรียนใช้ความสามารถในการคิดตัดสินใจโดยยึดหลักการคิดด้วยเหตุผล นักเรียนจะสามารถพิจารณาสิ่งต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีความรอบคอบในการคิด รู้จักใช้สติปัญญามากกว่าการตัดสินใจด้วยอารมณ์ส่วนตัว การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในระบบการศึกษา เมื่อนักเรียนโตขึ้นจะได้เป็นพลเมืองดีของชาติที่สามารถยืนอยู่ได้ด้วยความคิดของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543: 4-5)

การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณเป็นการคิดพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบในการตัดสินใจเชื่อเกี่ยวกับข้อความ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลมาสนับสนุนการคิดของตนเอง ฉะนั้นการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงเป็นความสามารถในการคิดที่นักเรียนพึงมีเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารที่มีอย่างมากมายในปัจจุบัน ให้นักเรียนสามารถนำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ตัดสินใจในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและรู้เท่าทันเหตุการณ์ (วนิดา วรบุตร, 2552: 2)

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น ถือว่ามีความจำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การฝึกให้นักเรียนมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงนับเป็นหนึ่งในทักษะกระบวนการเรียนการสอนที่หลักสูตรเน้นให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิด ซึ่งความสามารถทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมีความสัมพันธ์กับทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ดังนั้นการสอนการคิดจึงมีความสำคัญในรายวิชาภาษาไทย

ด้วยเหตุนี้การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณจึงมีความจำเป็นในการสอนในรายวิชาภาษาไทยมากในปัจจุบัน เพราะถือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา รู้จักตัดสินใจประเมินค่าข้อมูลข่าวสารอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังสามารถนำผลการคิดไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นเรื่องที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อการตัดสินใจของนักเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาพัฒนานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ในรายวิชาภาษาไทย เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2
2. เพื่อศึกษาผลการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยใช้วิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
2. ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 15 คน ที่ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และมีเงื่อนไขตามความสมัครใจ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่
 - 1) แบบประเมินแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 2) แบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 6 ทักษะ จำนวน 12 ชุด
 - 3) แบบฝึกเสริมทักษะ ชุดรวมทักษะ “คิดรวบยอดอย่างมีวิจารณญาณ” จำนวน 8 ชุด
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1) ผู้วิจัยนำแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 12 ชุด ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างศึกษาด้วยตนเอง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 2) ผู้วิจัยนำแบบฝึกเสริมทักษะ ชุดรวมทักษะ “คิดรวบยอดอย่างมีวิจารณญาณ” จำนวน 8 ชุด ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างใช้สำหรับประเมินตนเอง
 - 3) รวบรวมผลการประเมินตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จากการทำแบบฝึกเสริมทักษะ ชุดรวมทักษะ “คิดรวบยอดอย่างมีวิจารณญาณ” เป็นระดับคุณภาพ
6. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อหาผลประเมินแบบฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 และผู้วิจัยรวบรวมผลระดับคุณภาพจากการทำแบบฝึกเสริมทักษะ ชุดรวมทักษะ

“คิดรวบยอดอย่างมีวิจารณญาณ” ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน มาตรวจสอบ และแจกแจงความถี่ เพื่อประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 6 ทักษะ ประกอบด้วย 1) การพิจารณาข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น (Fact and Opinion) 2) การพิจารณาข้อมูลที่ลวงให้เข้าใจผิด (Fallacy) 3) การพิจารณาข้อมูลที่น่าเชื่อถือ (Reliability) 4) การพิจารณาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของข้อมูล (Relevance) 5) การพิจารณาความเป็นเหตุเป็นผล (Cause and Effect) 6) การพิจารณาความถูกต้อง (Accuracy) ทักษะละ 2 ชุด รวมจำนวน 12 ชุด และแบบฝึกเสริมทักษะ ชุดรวมทักษะ “คิดรวบยอดอย่างมีวิจารณญาณ” จำนวน 8 ชุด รวมทั้งสิ้น 20 ชุด

2. ผลการประเมินตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 15 คน พบว่าโดยรวมมีผลอยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก (4) ในชุดรวมทักษะ ชุดที่ 1 ถึง ชุดที่ 3 และ ชุดที่ 5 ถึง ชุดที่ 8 มีนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก (4) โดยในชุดที่มีจำนวนนักเรียนมีระดับคุณภาพ ดีมาก (4) มากที่สุดจำนวน 14 คน คือ ชุดที่ 7 ประกอบไปด้วยทักษะ การพิจารณาข้อมูลที่ลวงให้เข้าใจผิด การพิจารณาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของข้อมูล และการพิจารณาความถูกต้อง ในชุดที่มีทักษะการพิจารณาความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันของข้อมูล นักเรียนส่วนใหญ่จะมีผลการประเมินอยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก (4)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการพัฒนาแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ผ่านขั้นตอนกระบวนการสร้างอย่างเป็นระบบ และมีวิธีการที่เหมาะสม จึงทำให้ผลการประเมินของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้ผลในระดับคุณภาพ ดีมาก (4)

แบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยภาพรวมมีการกำหนดคำชี้แจงที่ชัดเจน มีลักษณะของกิจกรรมที่หลากหลาย เนื้อหาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีความง่ายเหมาะสมต่อกระบวนการคิด อีกทั้งมีคู่มือประกอบการใช้แบบฝึกเสริมทักษะ รวมถึงมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน ลักษณะรูปแบบของคำถามมีการกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการคิดอย่างหลากหลายรูปแบบ ซึ่งรูปแบบดังกล่าวผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจาก นาทยา ปิรันธนานนท์ (2555) ที่มีการใช้ข้อความจากหลากหลายวิชา มีภาพประกอบ รวมทั้งมีกลวิธีในการตั้งคำถาม และใช้เวลาในการทำไม่นาน แต่ในแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเรียน

บดีนทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) 2 ผู้วิจัยนำเนื้อหาวิชาภาษาไทยมาใช้เป็นฐานการเรียนรู้ ทั้งวรรณคดี วรรณกรรม สำนวนไทย และบทความต่างๆ นำมาร้อยเรียงเพื่อให้นักเรียนได้เพิ่มพูนความรู้ทางด้าน ภาษาไทย ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคัดเลือกเนื้อหาผู้วิจัยนำทั้งคำ ประพันธ์ บทความ ภาพจากวรรณคดีและวรรณกรรม มาสร้างแบบฝึก อีกทั้งกลวิธีในการตั้งคำถามมี ความสัมพันธ์สอดคล้องกับทักษะการคิดในทักษะต่างๆ ในรูปแบบของการตอบคำถามสั้นๆ การจับคู่ ปริศนาคำทาย และเกมในหลายรูปแบบ แบบฝึกนี้จึงมีลักษณะไม่ซ้ำซาก ไม่น่าเบื่อ เพื่อให้ นักเรียน เกิดการพัฒนาทางความคิด นอกจากนั้นยังมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาตั้งแต่เรื่องที่ย่างไปสู่เรื่องที่ยาก และมีความซับซ้อน ในแบบฝึกเสริมทักษะแต่ละชุด นักเรียนจะใช้เวลาไม่นานในการทำ และใช้รูปแบบ วิธีการดำเนินกิจกรรมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งถือเป็นรูปแบบของแบบฝึกเสริมทักษะที่ดี ทำ ให้ นักเรียนเกิดความสนใจ มีความกระตือรือร้น สนุก และตั้งใจทำแบบฝึกเสริมทักษะ สอดคล้องกับ วิชา ภาษา อังกฤษ (2531) ที่กล่าวว่า แบบฝึกที่ดีนอกจากจะมีคำอธิบายที่ชัดเจนแล้ว ควรเป็นแบบฝึก สั้นๆ ใช้เวลาในการฝึกไม่นาน และมีหลากหลายรูปแบบ ในแบบฝึกเสริมทักษะชุดนี้มีการส่งเสริมให้ นักเรียนได้ใช้กระบวนการทางความคิด ฝึกการสังเกต การอธิบายประกอบเหตุผล รู้จักเชื่อมโยง ความสัมพันธ์ เพื่อตัดสินใจจนนำไปสู่การได้ข้อสรุปที่มีเหตุผล สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2540) ที่เสนอแนวทางการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณว่าขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรม ควรพยายามกระตุ้น ให้นักเรียนผ่านขั้นตอนย่อยๆ ทุกขั้นตอน ทั้งการสังเกต อธิบาย รับฟังและแสดงความคิดเห็น เชื่อมโยงความสัมพันธ์ วิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และสรุปข้อมูลได้อย่างเชื่อมโยง ถูกต้อง และมี หลักฐานอ้างอิง

2. จากผลการประเมินตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้แบบฝึกเสริมทักษะ ชุดรวมทักษะ “คิดรวบยอดอย่างมีวิจารณญาณ” นักเรียนส่วนมากมีผลอยู่ในระดับคุณภาพ ดีมาก (4) เพราะ รูปแบบการดำเนินกิจกรรมในแบบฝึกเสริมทักษะใช้เนื้อหาที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน จัดลำดับ เนื้อหาจากง่ายไปยาก และใช้รูปแบบคำถามที่หลากหลายเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะการคิดอย่าง มีวิจารณญาณ นอกจากนั้นการดำเนินกิจกรรมโดยการใช้รูปแบบของเกมจะทำให้ นักเรียนมีความ กระตือรือร้น สนุกสนานไปกับกิจกรรม ทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นและพร้อมที่จะเรียนรู้ ดังที่ วิชา สุขศึกษา (2552) กล่าวว่า วิธีสอนด้วยเกมจะช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ผู้เรียนได้รับความ สนุกสนานและเกิดการเรียนรู้จากการใช้เกม อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการเห็น ประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างคงทน เช่นเดียวกับ ลลิตา อุ๋นทอง (2550) ที่กล่าว ไว้ว่า การใช้เกมในการสอนนั้นจะเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นทักษะทางการคิดวิเคราะห์ของเด็ก ทำให้เกิด ความสนุกสนาน มีความสุขในการเรียน ทำให้เด็กกล้าแสดงออก อีกทั้งทำให้ครูได้ใกล้ชิดกับเด็ก ได้ รับรู้การตอบสนองของเด็ก และยังทำให้เกิดองค์ความรู้อย่างคงทน ตลอดจนช่วยให้เด็กมีผลสัมฤทธิ์ ทาง การเรียนสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ในการนำแบบฝึกเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในการพัฒนากระบวนการทางความคิด ครูสามารถนำไปให้นักเรียนใช้นอกเวลาเรียนได้ โดยให้นักเรียนเรียนรู้และฝึกฝนได้ด้วยตนเอง เนื่องจากในแบบฝึกเสริมทักษะมีองค์ความรู้ในทักษะต่างๆ และมีคำชี้แจงที่ชัดเจน

1.2 หากจะนำแบบฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาใช้ประกอบการสอนของครู เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิด ครูจะต้องวางแผน จัดลำดับเนื้อหา และเลือกรูปแบบให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนสนุกสนาน เกิดความสนใจ และกล้าที่จะตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนสามารถพัฒนาความคิดของตนเองได้

1.3 ในการทำแบบฝึกเสริมทักษะ หากนักเรียนไม่สามารถถอดความจากคำประพันธ์ หรือตีความเรื่องที่ได้ อ่านได้ จะส่งผลให้นักเรียนไม่ยอมทำ ขาดความสนใจ ผู้สอนต้องหาสิ่งเร้า หรือ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความพยายามในการที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในทักษะอื่นๆ มาทดลองใช้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในรายวิชาภาษาไทย เพื่อจะได้มีรูปแบบที่หลากหลายในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 ควรมีการวิจัยนำทักษะการพิจารณาข้อมูลที่ลวงให้เข้าใจผิด มาสร้างกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะด้านนี้ให้นักเรียนอีก จากงานวิจัยนี้ นักเรียนดูจะยังไม่พัฒนาทักษะนี้เท่าที่ควร เพราะเป็นทักษะที่สำคัญ ที่นักเรียนจะต้องมีความละเอียดรอบคอบ แยกแยะประเด็นให้ได้ จะได้วิจรรย์านเรื่องต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง

2.3 ควรมีการวิจัยโดยนำเอาบทประพันธ์ประเภทต่างๆ มาทดลองใช้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในทักษะอื่นๆ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดที่มีความซับซ้อนขึ้น

2.4 ควรมีการวิจัยการพัฒนาแบบฝึกสำหรับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยนำรูปแบบของเกมมาสร้างแบบฝึก เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน เพราะเกมสามารถกระตุ้นทักษะทางการคิด และจะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2540). **แนวทางการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ**. กรุงเทพฯ: ครูสภา ลาดพร้าว.
- คำเพียร จันทร์แสน. (2553). **การสร้างแบบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผล มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

- ทิตินา แคมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัตยา ปิรันธนานนท์ และคณะ. (2555). **ชุดฝึกทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับครู ชุดที่ 2**. กรุงเทพฯ: แพลนพรีนซ์ดี.
- โรจนา แสงรุ่งรวี. (2531). **ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำด้วยการใช้แบบฝึกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ลลิตา อุ่นทอง. (2550). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำบาลีสันสกฤตที่ได้รับการสอนโดยใช้เกมกับการสอนแบบปกติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบางกะปิสุขุมวพันธ์อุปถัมภ์ กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการมัธยมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วนิดา วรบุตร. (2552). **การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาไทยด้วยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญสุด**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.